

Motion till riksdagen 2021/22:4014

av Pål Jonson m.fl. (M)

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktiga planeringsramar för försvarsbeslutsperioden 2026–2030 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka redovisningen av objektsramar i kommande budgetpropositioner och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild lag till stöd och hjälp för civila som gjort en internationell insats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade satsningar på forskning och teknikutveckling samt Totalförsvarets forskningsinstitut och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade satsningar på det nationella cybersäkerhetscentret och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade satsningar på Kustbevakningen och tillkännager detta för regeringen.

Förslag till anslagsfördelning

Anslagsförslag 2022 för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	44 207 502	±0
1:2	Försvarsmaktens insatser internationellt	1 476 513	±0
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	19 802 213	±0
1:4	Forskning och teknikutveckling	831 905	20 000
1:5	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	11 463	±0
1:6	Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	333 842	±0
1:7	Officersutbildning m.m.	262 289	±0
1:8	Försvarets radioanstalt	1 551 762	30 000
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	241 697	30 000
1:10	Nämnder m.m.	6 986	±0
1:11	Försvarets materielverk	2 104 280	±0
1:12	Försvarsunderrättelsesdomstolen	10 874	±0
2:1	Kustbevakningen	1 395 048	44 500
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	521 850	±0
2:3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580	±0
2:4	Krisberedskap	1 273 788	±0
2:5	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	401 671	±0
2:6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 428 916	±0
2:7	Statens haverikommission	57 728	±0
2:8	Myndigheten för psykologiskt försvar	103 000	±0
2:9	Rakel Generation 2	67 000	±0
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	407 892	±0
Summa		76 525 799	124 500

Politikens inriktning

Säkerhetsläget, både i Sveriges närområde och globalt, fortsätter att försämrats. Det gäller både traditionella militära hot som manifesteras i det ryska kriget mot Ukraina och den stora militärövningen Zapad 2021 samt pågående hybridhot som cyberattacker och påverkanskampanjer.

Belarus dras allt djupare in i den ryska intressesfären genom ryska baser i landet och deltagande i Zapad. Ryssland och dess allierade försöker även hitta nya sätt att destabilisera sina grannländer. Det senaste draget är att Belarus har låtit tusentals flyktingar från främst Irak ta sig till Litauen, Polen och Lettland för att sätta tryck på EU.

Motsättningarna mellan USA och Kina eskalerar – både i form av risken för militära incidenter i Sydkinesiska havet, men även i form av risk för handels- och teknikkrig. Coronapandemin medför geopolitiska och geoeconomiska konsekvenser som ännu är

svåra att överblicka. Andra hot som kärnvapenspridning, sönderfall, radikaliserings och terrorism är fortsatt aktuella.

Sverige måste ha ett starkt försvar som kan hävda det svenska territoriet och värna svenska intressen. Det kräver satsningar på såväl det militära försvaret som det civila försvaret och att dessa satsningar går i takt för att skapa ett fungerande totalförsvar som stärker Sveriges säkerhet på bredden. Det är en absolut nödvändighet mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget.

För att möjliggöra en substantiell förmågeökning ska Sverige gå mot ett försvarsanslag som på sikt motsvarar två procent av BNP. I princip alla länder i Sveriges närområde har antingen redan nått detta mål eller har en plan för att uppnå det i relativ närtid.

Till detta vill Moderaterna se ett svenskt Natomedlemskap. Ett Natomedlemskap skulle innebära att vi ingår i ett samarbete med försvarsgarantier och en gemensam försvarsplanering tillsammans med 30 andra länder. Det skulle även förbättra förutsättningarna för att fördjupa det nordiska försvarssamarbetet. Ryggraden i den europeiska säkerhetsordningen utgörs av Nato och trovärdigheten i de gemensamma försvarsförpliktelserna.

En förutsättning för en höjning av den nationella svenska försvarsförmågan är att Försvarsmakten och de andra försvarsmyndigheterna ges långsiktiga förutsättningar att bygga försvarsförmåga. Politiken måste ge de förutsättningarna. Regeringens agerande i försvarsfrågan har tyvärr gått på tvärs med den ambitionen. Utgångspunkten för regeringen har sedan våren 2019 varit att sänka ambitionen för de ekonomiska tillskotten till försvaret.

Moderaterna föreslår därför att riksdagen ska anvisa ekonomiska planeringsramar även för försvarsbeslutsperioden åren 2026–2030. Att göra detta är helt i linje med den logik som Förvarsberedningen har arbetat utifrån. Förvarsberedningens rapporter utgår ifrån premissen att bygga förmåga långsiktigt i två på varandra följande försvarsbeslutsperioder, 2021–2025 samt 2026–2030. Det ligger även i linje med ÖB:s militära råd som tar sin utgångspunkt i båda försvarsbeslutsperioderna. Det är en styrka om det finns långsiktiga ekonomiska planeringsramar för försvaret som en bred majoritet i Sveriges riksdag ställer sig bakom. Då kan Försvarsmakten och de andra försvarsmyndigheterna planera sin verksamhet över tid och inte behöva invänta nya kortsiktiga besked från politiken. Något som tyvärr har präglat de senaste årens försvarspolitik alltför mycket.

Moderaterna anser att helheten i försvarsberedningens förslag ska förverkligas samt att hela ÖB:s militära råd ska kunna genomföras och finansieras fram till 2030. Vi lägger därför fram skarpa förslag på en anslagsökning om 5 miljarder kronor i nivå på anslaget 2026 och ytterligare 5 miljarder kronor för 2027. Sammanlagt skulle det innebära 45 miljarder kronor extra till försvaret under försvarsbeslutsperioden 2026–2030.

Utifrån den högre ekonomiska ram som Moderaterna föreslår framöver behöver det dessutom löpande säkerställas att beställningsbemyndigandena anpassas till anslagsutvecklingen under kommande år för att försvarsmyndigheterna ska kunna leverera en planerad förmågeökning.

En viktig avstämningsspunkt framgent är att Förvarsberedningen 2023 ska utvärdera förverkligandet av försvarsbeslutet 2020 i syfte att säkerställa att förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas enligt riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram. Den kommer att tydliggöra behoven framgent av ytterligare försvarssatsningar.

Utöver vårt förslag för att ge tydliga besked om den långsiktiga ekonomin för det militära försvaret föreslår vi nedan ett tillskott i närtid på viktiga områden där regeringen inte har tillfört tillräckligt med resurser. Det gäller en ökad cybersäkerhet samt att stärka den myndighet som kommer att ha ansvar för Sveriges bidrag till EU:s gemensamma gränsövervakning.

Uppföljning av försvarekonomin

Att bygga ut Sveriges försvarsförmåga kommer att kräva god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning för att garantera att de extra resurserna också ger effekt. De ytterligare resurser som satsas måste åstadkomma en kontinuerligt ökande försvarsförmåga och resursutnyttjandet måste fortsatt effektiviseras inom Försvarmakten.

De senaste åren har ett antal åtgärder vidtagits för att skapa en mer förutsägbar och transparent försvarekonomi byggd på gedigna underlag. Ekonomistyrningsverket har arbetat tillsammans med Försvarmakten för att förbättra ekonomistyrning och framtagande av kvalitetssäkrade underlag.

Försvarsberedningen har också pekat på vikten av att arbeta efter principen design to cost. Det vill säga att anskaffning av materiel såväl som förbandsverksamheten måste anpassas efter tillgängliga medel, till exempel när det kommer till volym och kravspecifikationer. Vidare föreslog även beredningen att det skulle inrättas en myndighet för utvärdering och uppföljning av totalförsvaret. En utredning analyserar för närvarande inrättandet av en sådan myndighet.

Slutligen föreslog Försvarsberedningen att det för de två väsentliga säkerhetsintressena stridsflygförmågan och undervattensförmågan skulle införas definierade så kallade objektsramar liknande de som fanns tidigare i budgetpropositionerna. Detta för att öka transparensen i viktigare materielprojekt.

I budgetpropositionen för 2022 redovisas objektsramar, men bara för det innevarande samt det kommande året. Detta är inte tillräckligt för att ge riksdagen ökad insyn och förståelse för kostnadsutvecklingen gällande de väsentliga säkerhetsintressena. Moderaterna vill därför att objektsramar för stridsflyget och undervattensförmågan redovisas för alla år i investeringsplanerna för vidmakthållande och anskaffning av materiel i kommande budgetpropositioner.

Slutbehandlat tillkännagivande

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2022 två tillkännagivanden som berör området försvar och krisberedskap som slutbehandlade.

Vi anser inte att tillkännagivandet om en särskild lag till stöd och hjälp för civila som gjort en internationell insats (bet. 2017/18:FöU1 punkt 2, rskr. 2017/18:100) bör betraktas som slutbehandlat. Regeringens bedömning återfinns i den del av budgetpropositionen som behandlar utgiftsområde 4. De åtgärder regeringen har vidtagit möter inte tillkännagivandets syfte när det gäller att skapa ett legalt ramverk även för civil personal som har gjort en internationell insats och verksamhet som är riskfylld eller av påfrestande karaktär. Utredningen Svensk veteranpolitik – Ett ansvar för hela samhället

(SOU 2014:27) har lämnat ett tydligt förslag kring en ny lag om civil personal vid internationella insatser.

Anslagsförändringar

Anslag 1:4 Forskning och utveckling

Moderaterna ökar anslaget med 20 miljoner från år 2022 och framåt.

Den exponentiella teknikutvecklingen kommer att kraftigt påverka framtidens slagfält. Det behövs satsningar på forskning och teknikutveckling inom Försvarsmakten, FOI och FMV för att Sverige ska kunna ha omvärldsbevakning, göra relevanta förstudier och bedriva forskning på framtida styrkeområden. Samverkan mellan försvarsmyndigheter och företag i syfte att integrera civila spetsteknologier i militära applikationer behöver förbättras. Vidare behövs effektiva innovationsmodeller för framtida teknologier inom områden som till exempel AI och rymd.

Moderaterna ser mot bakgrund av teknikutvecklingen och dess betydelse för Sveriges framtida försvarsförmåga ett behov av att stärka forskning och utveckling inom det militära försvaret. Fokus bör ligga på forskning och utveckling som ger operativ effekt i närtid. Det kan till exempel handla om att ta fram demonstratorer som bidrar till att föra projekt till en högre TRL-nivå och därmed praktisk tillämpning.

Anslag 1:8 Försvarets radioanstalt

Moderaterna ökar anslaget med 30 miljoner från år 2022 och framåt.

Försvarets radioanstalt (FRA) fyller flera viktiga funktioner när det gäller signalspaning och informationssäkerhet. FRA är även centralt för det nya nationella cybersäkerhetscentrum som nu byggs upp stegvis. Centrumet kommer att ha en central roll för att upprätthålla cybersäkerhet i Sverige och kunna stötta såväl offentliga som privata aktörer samt ha kontakt med sina motsvarigheter i andra länder.

Det är dock problematiskt att regeringen dels inte har gett tydliga besked kring centrumets huvudmannaskap och dels inte har tillfört tillräckligt med resurser till de fyra myndigheter som ska samverka inom ramen för cybersäkerhetscentrumet.

Moderaterna anser att FRA bör få ansvaret för att leda centrumet i egenskap av att det är den myndighet som har den största kompetensen på cybersäkerhetsområdet. Därför tillför vi även i ett första steg ett höjt anslag som ska användas för FRA:s att öka takten i etableringen av cybersäkerhetscentrumet. Cyberattackerna mot såväl offentlig som privat verksamhet ökar exponentiellt och cybersäkerhetscentrumet behöver bli operativt så snart som möjligt. Detta är en fråga om Sveriges säkerhet såväl som vår konkurrenskraft och framtid som ledande forsknings- och teknologination.

Anslagsökningen är avsedd att användas för åtgärder som ger ökad operativ effekt hos det nationella cybersäkerhetscentrumet här och nu. Det kan röra sig om att anställa vissa kritiska kompetenser, att anskaffa och utveckla teknisk utrustning som Tekniskt detekterings- och varningssystem (TDV) eller att etablera samverkansformer med offentliga och privata aktörer som anses vara i särskilt behov av stöd från centrumet.

Anslag 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Moderaterna ökar anslaget med 30 miljoner från år 2022 och framåt, varav 10 miljoner avsätts till det civila försvaret.

Den exponentiella teknikutvecklingen kommer att kraftigt påverka framtidens slagfält. Det behövs satsningar på forskning och teknikutveckling inom Försvarsmakten, FOI och FMV för att Sverige ska kunna ha omvärldsbevakning, göra relevanta förstudier och bedriva forskning på framtida styrkeområden. Samverkan mellan försvarsmyndigheter och företag i syfte att integrera civila spetsteknologier i militära applikationer behöver förbättras. Vidare behövs effektiva innovationsmodeller för framtida teknologier inom områden som till exempel AI och rymd.

Moderaterna ser mot bakgrund av teknikutvecklingen och dess betydelse för Sveriges framtida försvarsförmåga ett behov av att stärka forskning och utveckling inom det militära försvaret. Fokus bör ligga på forskning och utveckling som ger operativ effekt i närtid. Det kan till exempel handla om att ta fram demonstratorer som bidrar till att föra projekt till en högre TRL-nivå och därmed praktisk tillämpning.

Det är också angeläget att FOI som ett ledande försvarsforskningsinstitut i Europa fullt ut kan bidra till att stärka innovationskraften inom säkerhets- och försvarssektorn. I sak innefattar detta ett närmare samarbete mellan FOI och företag inom sektorn i syfte att snabbt kunna omsätta nya rön inom grundforskning som snabbt kan leda till innovationer samt nya tjänster och produkter.

Utvecklingen av ett fungerande totalförsvaret där det militära och det civila försvaret utvecklas parallellt innebär en stor utmaning. Detta särskilt med tanke på att återuppbyggnaden av det civila försvaret har gått långsamt samt att det civila försvaret är komplext och inkluderar flera samhällssektorer och utgiftsområden. Utifrån detta är det viktigt att det finns resurser för att följa upp, bedriva metodutveckling och fånga upp ny teknologi.

Moderaterna avsätter därför 10 miljoner till forskning rörande det civila försvaret. Medlen är avsedda för att dels följa upp och utvärdera införandet av det civila försvaret i olika samhällssektorer och dels för metodutveckling och förstudier när det gäller nya tekniska lösningar som kan göra det civila försvaret mer effektivt.

Anslag 2:1 Kustbevakningen

Moderaterna avvisar regeringens förslag om 30,5 miljoner kronor till Kustbevakningen till förmån för Moderaternas höjning av anslaget till Kustbevakningen med 75 miljoner kronor från och med år 2022. Moderaterna ökar därmed anslaget med 44,5 miljoner från år 2022 och framåt jämfört med regeringens förslag.

Kustbevakningen är en myndighet som utför flera viktiga uppdrag på ett antal olika områden. Det gäller bland annat gränsskydd, miljöövervakning, sjöräddning, brottsbekämpning och även deltagande i internationella insatser inom ramen för den europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex).

De kommande åren kommer påfrestningarna på Kustbevakningen att öka, främst utifrån ett större svenskt bidrag till Frontex och dess stående personalstyrka, men även utifrån ett större ansvar för brottsbekämpande verksamhet samt uppbyggnad av det civila försvaret.

För att kunna klara den operativa verksamheten beräknar myndigheten att antalet årsarbetskrafter måste utökas under budgetperioden 2022–2024. Denna föreslagna

förstärkning omfattar omkring 100 årsarbetskrafter till den operativa kustbevakningsverksamheten och ytterligare årsarbetskrafter i andra förmågeskapande funktioner som juridik, it och underhåll.

Vidare finns ett investeringsbehov när det gäller till exempel ersättningsanskaffning, halvtidsmodifiering och livstidsförlängning av fartyg och miljöskydds- och dykteknik.

Moderaterna förslår därför ett tillskott utöver de anslagsförändringar som regeringen har aviserat för Kustbevakningen. Anslagsökningen är avsedd att användas för att stärka personaluppbyggnaden i myndigheten för att den fortsatt ska kunna sköta sina operativa uppgifter samt bygga upp organisationen inför det ökande åtagandet i Frontex och i uppbyggnaden av det civila försvaret. Tillskottet får även användas för de behov som finns när det gäller anskaffning och vidmakthållande av materiel.

Utifrån de nya uppgifter som lagts på Kustbevakningen de senaste åren föreslår Moderaterna att det i närtid görs en översyn av Kustbevakningens roll och uppgifter med förslag på hur myndigheten bör resurssätta, personellt och materiellt, samt prioritera det breda uppdrag som myndigheten kommer att ha framgent. Resultatet av den översynen blir inriktade underlag för myndighetens framtida anslagstilldelning.

Pål Jonson (M)

Jan R Andersson (M)

Alexandra Anstrell (M)

Jörgen Berglund (M)

Jessika Roswall (M)